

**МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

з дисципліни

" ОБЛІК І АНАЛІЗ ЗЕД "

для підготовки бакалаврів
напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»

ЗМІСТ

I.	Завдання для практичних занять	3
	Змістовий модуль I. Принципи зовнішньоекономічної діяльності	3
	Тема 1. Загальна характеристика зовнішньоекономічної діяльності	3
	Тема 2. Договірні відносини у сфері зовнішньоекономічної діяльності	4
	Тема 3. Поняття валютних цінностей та облік операцій з ними	5
	Тема 4. Облік розрахункових операцій у зовнішньоекономічній діяльності	6
	Змістовний модуль II. Організація обліку витрат на виробництво	7
	Тема 5. Організація обліку витрат допоміжних виробництв	7
	Тема 6. Зведений облік витрат на виробництво та складання звітної калькуляції	9
	Тема 7. Калькулювання собівартості за повними витратами та за змінними витратами	9
	Тема 8. Облік інших операцій у зовнішньоекономічній діяльності	10
	Тема 9. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності	11
II.	Рекомендована література	12

І. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ПРИНЦИПИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Практичне заняття 1.

Тема 1: Загальна характеристика зовнішньоекономічної діяльності.

Завдання 1.

1. Охарактеризуйте структурні складові обліково-аналітичної системи експорту та імпорту:

Частина	Характеристика структурної частини

2. Складіть схему процесу регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

3. Проаналізуйте вплив факторів на стратегічне управління підприємством ЗЕД.

Завдання 2.

1. Необхідно навести основні господарські операції за ділянками обліку підсистеми управління імпорту та експорту.

2. Проаналізуйте відхилення, що виникають під час здійснення закупівель у ЗЕД і як вони впливають на виконання проекту:

Ділянки обліку підсистеми управління закупівлями в інвестиційному проекті

Топологічна ділянка обліку	Основні господарські операції за проектом
Капітальні інвестиції	
Витрати операційної діяльності	
Грошові кошти	
Товари, сировина та матеріали, МШП	
Розрахунки з постачальника ми та	

підрядниками	
Розрахунки з підзвітними особами	
Розрахунки за авансами виданими	

Практичне заняття 2

Тема 2: Договірні відносини у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Завдання 1.

Підприємство-власник (комітент) через підприємство-посередника (комісіонера), якому доручено здійснити всі необхідні митні процедури, відповідно до договору комісії, продає товар за межі митної території України. За домовленістю сторін продажна вартість товару встановлена в обсязі 17000 дол., а також комісійна винагорода в розмірі 10 % вартості товару. Компенсація комітенту вартості проданих на експорт товарів здійснюється комісіонером в іноземній валюті. Комісійна винагорода перераховується комітентом у національній валюті України протягом трьох робочих днів після надання звіту комісіонера. Вартість сплачених комісіонером митних витрат погашається за рахунок комісійної винагороди. Відобразити в бухгалтерському обліку розрахунки нерезидента з комісіонером, які відповідно до зовнішньоекономічного контракту здійснюються в іноземній валюті.

Завдання 2.

Відповідно до контракту, укладеного з підприємством-нерезидентом, ТОВ «Ліра» експортує з України товари на суму 30 000 дол. Балансова вартість товарів, відображена в бухгалтерському обліку продавця – 525 000 грн. 185 ТОВ «Ліра» сплатило аванс за послуги митного брокера, пов'язані з експортом товарів, у сумі 2400 грн., у тому числі ПДВ – 400 грн. Плата за митне оформлення товарів поза місцем розташування митних органів становить 1100 грн. Право власності на товари та ризики і вигоди, пов'язані з правом власності на придбані товари, перейшли до покупця в день оформлення митних декларацій, коли курс НБУ становив 24,8 грн/дол. Курс НБУ на дату балансу

становив 25,0 грн/дол. У наказі про облікову політику підприємство встановило, що визначення курсових різниць за монетарними статтями в іноземній валюті проводиться на дату балансу, а також на дату здійснення господарської операції у її межах. Після цієї дати балансу від покупця надійшла оплата за раніше отримані ним товари у сумі 30 000 дол. На дату надходження цих коштів на розподільчий рахунок курс НБУ становив 24,9 грн/дол., а розмір обов'язкового продажу надходжень валюти на користь юридичних осіб – 65 %. Обов'язковий продаж 19 500 дол., що становить 65 % від суми валютних надходжень, було здійснено за комерційним курсом 24,7 грн/дол., а курс НБУ у цей день становив 24,75 грн/дол. Відобразити в бухгалтерському обліку підприємства наведені операції за умови, що відвантаження товарів перша подія, а отримання коштів – друга.

Практичне заняття 3.

Тема 3: Поняття валютних цінностей та облік операцій з ними.

Завдання 1.

Підприємством 01.06.2018 р. одержано від нерезидента товар, договірна вартість якого 1000 дол. США. В наступному кварталі, 02.09.2018 р., постачальнику-нерезиденту перерахована оплата за товар.

Офіційні курси долара встановлені НБУ умовно склали: - на момент митного оформлення товару (01.06.2018.р.) – 26,74 грн. за 1 дол. США; - на останній день кварталу (30.06.2018 р.) – 26,76 грн. за 1 дол. США; - на дату перерахування оплати за товар (02.09.2018 р.) – 26,75 грн. за 1 дол. США.

На початок II кварталу на валютному рахунку підприємства було іноземної валюти в сумі 2000 дол. США, балансова вартість якої в бухгалтерському обліку, що перерахована на останній день періоду, що перед наступним склала 53540 грн. (тобто валюта зараховувалася за курсом 26,77 грн. за 1 дол. США).

Інших надходжень в іноземній валюті на рахунок підприємства II кварталі не було. Необхідно відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 2.

04.05.2018 р. ТОВ «Поділля» перерахувало попередню оплату за товар іноземному постачальнику. 07.05.2018 р. товар було отримано. При цьому ТОВ «Поділля» сплатило мито - 1500 грн., плату за митне оформлення -150 грн., акцизний збір - 400 грн. та ПДВ - 11040 грн. 10.05.2018 р. весь товар було повернуто іноземному постачальнику.

При реекспорті ТОВ «Поділля» понесено транспортні витрати - 120 грн. (в т.ч. ПДВ), витрати на сплату мита - 500 грн. та плати за митне оформлення - 50 грн. Кошти від іноземного постачальника надійшли 19.05.2018 р. Курс НБУ протягом місяця був незмінним і становив 26,75 грн./дол. США.

Практичне заняття 4

Тема 4:Облік розрахункових операцій у зовнішньоекономічній діяльності.

Завдання 1.

Продаж товару за межі митної території України здійснюється на умовах комісії із зовнішньоекономічного контракту, укладеного між резидентом (комітентом) і нерезидентом (комісіонером) у сумі 3000 дол., комісійна винагорода – 600 дол. Митні процедури здійснюються комітентом, а розрахунки проводяться в іноземній валюті (але не пізніше 90 днів). Відповідно до контракту комісіонер представляє комітенту щомісяця звіт про виконане доручення (проданих товарах), при цьому складається й підписується акт виконаних робіт. Комісійна винагорода перераховується до комісіонера-нерезидента в сумі, пропорційній частці проданого товару й отриманої

компенсації за нього. Відобразити в бухгалтерському обліку розрахунки резидента з комісіонером.

Завдання 2.

ТОВ «Бастіон» (платник податку на прибуток і ПДВ) 01.03.2016 р. уклало договір із підприємством з Іспанії про продаж 10 шаф вартістю 10 000 євро. 08.03.2016 р. на рахунок ТОВ «Бастіон» отримало повну передплату від нерезидента. Курс НБУ на дату отримання коштів – 25,49 грн/євро. 08.03.2016 р. банком було продано 75 % інвалютної виручки (тобто 7500 євро). Курс продажу на міжбанківському валютному ринку станом на 08.03.2016 р. – 25,69 грн/євро. Комісія банку – 100 грн. Згідно до умов зовнішньоекономічного договору перехід права власності на товар відбувається після відвантаження товару покупцю. Товар був відвантажений 20.03.2016 р., про що свідчать первинні документи (видаткова накладна тощо). Курс НБУ станом на 20.03.2016 р. – 22,77 грн/євро. Собівартість однієї шафи 8600 грн. Необхідно відобразити особливості обліку експорту товарів на умовах повної передоплати.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО

Практичне заняття 5

Тема 5: Облік експортних операцій

Завдання 1.

Продаж готової продукції здійснюється за межі митної території України на підставі зовнішньоекономічного контракту (договору комісії на покупку), укладеного нерезидентом (комітентом) з резидентом (комісіонером) на суму 20 000 дол., комісійна винагорода – 5000 дол.

За умовами контракту перерахування комітентом комісіонерові коштів на покупку продукції й винагороди здійснюється в іноземній валюті. Комісіонер купує продукцію у підприємства-виробника відповідно до договору купівлі-продажу, у якому виступає від свого імені (як самостійний покупець) і здійснює усі необхідні митні процедури.

Відобразити в бухгалтерському обліку розрахунки комісіонера з підприємством-продавцем за умови їх проведення в національній валюті України.

Завдання 2.

Відповідно до контракту, укладеного з підприємством-нерезидентом, ТОВ «Альянс» отримало передоплату 30 000 дол. за товари, при цьому на дату надходження цих коштів на розподільчий рахунок курс НБУ становив 24,8 грн/дол., а розмір обов'язкового продажу надходжень валюти на користь юридичних осіб – 65 %.

Обов'язковий продаж 19 500 дол., що становить 65 % від суми валютних надходжень, було здійснено за комерційним курсом 24,95 грн/дол., а курс НБУ у цей день становив 24,75 грн/дол.

У наказі про облікову політику підприємство встановило, що визначення курсових різниць за монетарними статтями в іноземній валюті проводиться на дату балансу, а також на дату здійснення господарської операції у її межах.

Курс НБУ на дату балансу становив 25,0 грн/дол. Після дати балансу ТОВ «Альянс» сплатило аванс за послуги митного брокера, пов'язані з експортом товарів, у сумі 184 2400 грн., у тому числі ПДВ – 400 грн. Плата за митне оформлення товарів поза місцем розташування митних органів становить 1100 грн.

Відобразити в бухгалтерському обліку підприємства наведені операції за умови, що відвантаження товарів друга подія, а отримання коштів – перша.

Практичне заняття 6

Тема 6: Облік лізингових та транспортних операцій у ЗЕД.

Завдання 1.

На основі даних для виконання задачі провести розрахунки і відобразити на рахунках бухгалтерського обліку. У рахунок виконання послуг на поточний валютний рахунок надійшло 5600 дол. США. Курс НБУ на момент опримання передоплати склав 5.6 грн. за 1 долар. Послуги надані, що підтверджено актом виконання робіт. Курс НБУ на день підписання акта склав 5.8 грн. за 1 долар.

Завдання 2.

На основі даних для виконання задачі провести розрахунки і відобразити на рахунках бухгалтерського обліку. Відвантажені на експорт товари консигнаторові-нерезидентові і оформлена попередня вантажно-митна декларація. Контрактна вартість товару склала 40000 доларів США. На дату повідомлення консигнанта про продаж товару і підписання акта виконання робіт нерезидентом-консигнатором курс НБУ склав 5 грн. за 1 долар. На дату погашення дебіторської заборгованості курс становить 5,2 грн. за 1 долар. Комісійна винагорода за послуги консигнатора – 4000 доларів США.

Практичне заняття 7

Тема 7: Облік комісійних та консигнаційних операцій.

Завдання 1.

На основі даних для виконання задачі провести розрахунки і відобразити на рахунках бухгалтерського обліку.

Перерахована передоплата за імпортований товар в сумі 20000 доларів США. Курс НБУ на дату перерахування склав 5.1 грн. за 1 долар. На дату отримання товару курс НБУ склав 5 грн. за 1 долар.

Завдання № 2

На основі даних для виконання задачі провести розрахунки і відобразити на рахунках бухгалтерського обліку.

Підприємство уклало контракт з нерезидентом на суму 40000 дол. США на купівлю товару з метою його подальшого продажу. У зв'язку з цим підприємством подана заява до уповноваженого банку і перераховані (за попереднім розрахунком) 214000 грн. для купівлі 40000 доларів США. Курс купівлі 5.35 грн. за 1 долар. Курс НБУ на дату зарахування валюти на рахунок склав 5 грн. за долар, а курс НБУ на час перерахування валюти нерезиденту – 5.1 грн. за 1 долар.

Практичне заняття 8

Тема 8: Облік інших операцій у зовнішньоекономічній діяльності.

Задача 1

На основі даних для виконання задачі провести розрахунки і відобразити на рахунках бухгалтерського обліку.

Підприємством відправлена на продаж валюта в сумі 2000 доларів США. Курс НБУ на дату перерахування валюти 5.3 гривні за долар. Курс продажу валюти 5.4 гривні за 1 долар. Комісійна винагорода склала 50 гривень.

Задача 2

На основі даних для виконання задачі провести розрахунки і відобразити на рахунках бухгалтерського обліку.

Між резидентами України – підприємствами 1 і 2 укладений бартерний контракт. За умовами договору підприємство 1 постачає торгівельно-

виробничому підприємству 2 товари на суму 30000 грн., у тому числі ПДВ – 5000 грн. Підприємство 2 здійснює зустрічну поставку у вигляді надання юридичних послуг на еквівалентну вартість. Підприємства 1 і 2 є платниками податку на додану вартість. Відобразити бартерні операції на рахунках бухгалтерського обліку у підприємства 1 і підприємства 2.

Практичне заняття 9

Тема 9: Аналіз зовнішньоекономічної діяльності.

Завдання 1.

На основі даних для виконання задачі провести розрахунки і відобразити на рахунках бухгалтерського обліку.

Підприємством відправлена на продаж валюта в сумі 2500 доларів США. Курс НБУ на дату перерахування валюти 5.5 гривні за долар. Курс продажу валюти 5.6 гривні за 1 долар. Комісійна винагорода склала 70 гривень.

Завдання 2.

На основі даних для виконання задачі провести розрахунки і відобразити на рахунках бухгалтерського обліку.

Між підприємствами —Альфа і —Бета укладений бартерний контракт з обміну подібними товарами на суму 225000 грн., у тому числі ПДВ – 37500 грн. Справедлива вартість запасів, переданих підприємством —Альфа, дорівнює 18750 грн., у той час як облікова (балансова) вартість цих запасів дорівнює 23750 грн. Відобразити бартерні операції у підприємств —Альфа і —Бета.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Кадуріна Л.О. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності. Навч. посібник. - К.: Слово, 2009.
2. Бутинець Ф.Ф. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності. Навч. посібник. – Житомир: ПП «Рута», 2005.
3. Дегтярева О.И., Полякова Т.Н., Саркисов С.В. Внешнеэкономическая деятельность: уч. пособие, - 2-е изд.- М.: Дело, 2010.
4. Буряк П.Ю. Облік на підприємствах малого бізнесу: навчальний посібник для вузів / П.Ю. Буряк, Л.Ю. Шевців, Хом'як Р.Л. – К.: Професіонал, 2008. – 272 с.
5. Герасим П.М. Податковий облік і звітність на підприємствах: Підручник / П.М. Герасим, Г.П. Журавель, Л.Я. Хомин. – К.: ВД «Професіонал», 2011. – 448 с.
6. Лишиленко А.В. Бухгалтерський учет: учебник для вузов / А.В. Лишиленко. – 3-е изд., переделан. и доп. – К.: ЦУЛ, 2011. – 736 с.
7. Організація бухгалтерського обліку. Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 3-є вид., доп. і пер. – Житомир: ПП «Рута», 2006. – 592 с.
8. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів – 6-те вид. – К.: А.С.К., 2004. – 784 с.

Додаткова

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 № 996-ХІV (з пізнішими змінами й доповненнями).
2. Закон України «Про іноземне інвестування» № 93 від 19.03.96р.
3. Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» № 185/94-ВР від 23.09.94р.
4. Закон України від 23.12.98 р. №351-ХІV «Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій в області ЗЕД».
5. Указ Президента України від 04.10.94 р. №567/94 «Про застосування Міжнародних правил інтерпретації комерційних термінів».
6. Декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.93 р. №15-93 «Про систему валютного регулювання та валютного контролю».
7. Закон України від 19.03.96р. №93/96-ВР «Про режим іноземного інвестування».
8. Постанова КМУ від 29.04.99 №756 «Про деякі питання регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності».
9. Декрет Кабінету міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» № 15-93 від 10.02.93р.
10. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку затв. наказом МФУ від 24.05.95 р. № 88.

11. П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. наказом МФУ від 31.03.1999 р. № 87.
12. П(С)БО 6 «Виправлення помилок та зміни у фінансових звітах», затв. наказом МФУ від 28.05.1999 р. № 137.
13. П(С)БО 7 «Основні засоби» затв. наказом МФУ від 27.04.2000р. № 92
14. П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» затв. наказом МФУ від 18.10.1999р. № 242.
15. П(С)БО 9 «Запаси» затв. наказом МФУ від 20.10. 1999р. № 246
16. П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» затв. наказом МФУ від 8.10.1999р. № 237.
17. П(С)БО 15 «Дохід», затв. наказом МФУ від 29.11.1999 р. № 290.
18. П(С)БО 16 «Витрати», затв. наказом МФУ від 31.12.1999 р. № 318.
19. П(С)БО 17 «Податок на прибуток», затв. наказом МФУ від 28.12.2000 р. № 353.

Інформаційні ресурси

1. Законодавчі та нормативні акти. - <http://www.uazakon.com>
2. Всеукраїнська бухгалтерська газета «Податки та бухгалтерський облік». - <http://www.nibu.factor.ua>
3. Всеукраїнська бухгалтерська газета «Все про бухгалтерський облік». - <http://www.vobu.com.ua>
4. Державна податкова служба України. - <http://www.sta.com.ua>
5. Бібліотека Верховної Ради України. - <http://www.lib.rada.gov.ua>
6. Державний комітет статистики України. - <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Кабінет Міністрів України. - <http://www.kmu.gov.ua>
8. Національний банк України. - <http://www.bank.gov.ua>
9. Міністерство фінансів України. - <http://www.minfm.gov.ua>
10. Фонд державного майна України.- <http://www.spfu.gov.ua>
11. Банк міжнародних розрахунків.-<http://www.bis.org>
12. Державний комітет статистики України.- <http://www.ukrstat.gov.ua>
13. Світовий економічний форум.- <http://www.weforum.org>
14. Україна фінансова: Інформаційна база даних.- <http://www.ufin.com.ua>
15. Центр соціально-економічних досліджень CASE –Україна.- <http://www.case.ukraine.kiev.ua>